Золотая
Орда
Алтын Урда
Төзүче:Зиганшина Роза Жаудатовна

Алтын Урда дәүләте оешу

- 1242-1243 елларда Бату хан үз дәүләте белән идарә итә башлый, соңрак бу дәүләт Алтын Урда исемен ала.
- Алтын Урда XIV гасыр башында дөньядагы иң зур дәүләт була.

Алтын Урда башында хан торган – Чыңгыз хан нәселеннән чыккан

- Барлык җирләр һәм халыклар хан хакимлегенә буйсынган.
- Зур гаскәре һәм түрәләре ярдәмендә идарә иткән

Сарай шәһәре – Алтын Урданың беренче башкаласы була.

Алтын Урда халыклары

- Төрки халыклар, кыпчаклар,болгарлар, мордвалар,руслар, греклар, харәземлеләр тәшкил итә, монголлар саны аз була
- XV гасыр башында халкын татарлар, ә дәүләтне Тартар яки Тартария дип атыйлар

Алтын Урдада дин

- Халыкларга дин иреге бирелә
- Беренче булып ислам динен Бату ханнан соң идарә иткән Бәркә хан кабул итә
- Үзбәк хан чорында ислам дәүләт дине дип игълан ителә
- *("Үзбәк хан ярлыгыннан" документын өйрән)*

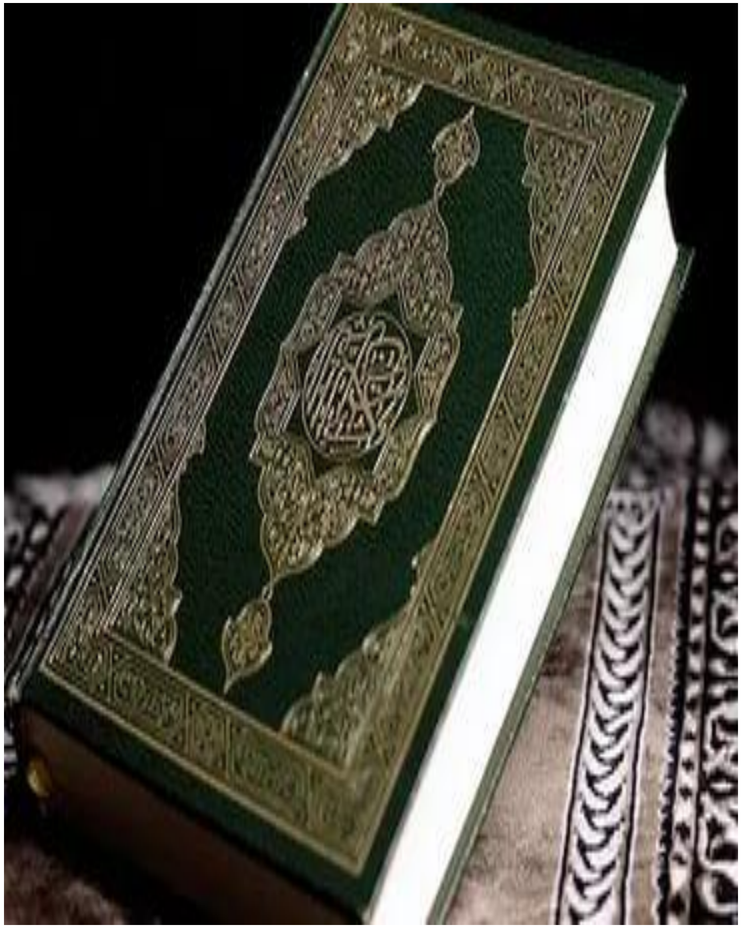

Алтын Урданың икътисады

- Шөгыльләре
- Сәүдә
- Шәһәрләр
- *(Дәреслек текстына таянып, җавап әзерләгез)*

Русьта Алтын Урда хакимлеге

- 1243 елда Бату хан рус кенәзләрен, шул исәптән Владимир бөек кенәзе Ярослав Всеволодовичны чакырып китерә *(мәсьәлә: ни өчен чакыра, кенәзнең анда баруы нәрсә белән төгәлләнә, нәрсә ул «ярлык»?)*
- Дәүләтнең үзәге Киевтан Владимирга күчерелә

Халык үтәргә тиешле йөкләмәләр

- Ясак, русьта аны “чыгым” диеп атаганнар;
- 1257-59 елларда халык саны алына;
- Чираттан тыш түләүләр;
- Урда илчеләрен кабул итү;
- Монгол гаскәрен сугышчылар белән тулыландыру;

Ясак җыючылар кем диеп аталган?(……)

Алтын Урдага каршы көрәш

- Галич-Волынь кенәзе Даниил Романович Урдага каршы гаскәр туплый, ләкин Бату хан зур гаскәр белән кенәзлекне талый, буйсындыра;
- 1257 елда Новгородта чуалышлар башлана, Александр Невский новгородлыларны Урда белән мөнәсәбәләрне җайга салырга күндерә;
- 1262 елда Ростовта, Суздальда, Ярославльда, Владимирда чуалышлар башлана. Ясак җыю хокукы рус кенәзләренә тапшырыла.

Алтын Урда хакимлеге нәтиҗәләре

- Шәһәрләр җимерелә, талана;
- Һөнәрләр онытыла;
- Халык саны кими;
- Икътисади яктан артта кала;
- Халык Урдага коллыка элэгэ;
- Катнаш никахлар теркәлә;

Рефлексия

Дәрестә мин нәрсәләр белдем?

Бу белемнәрем миңа кайчан кирәк булачак?

Миңа нәрсә кызыклы булды?

Өй эше:

- Параграф 18 укырга.
- Төп вакыйгаларны дәфтәргә язарга.
- Кроссворд төзергә, 5-6 сүздән.